

Posibilități de monitorizare din aer a efectivelor cuibăritoare de egretă mare (*Egretta alba*) și de lopătar (*Platalea leucorodia*)

Szilágyi Attila - Vasas András - Zalai Tamás

Introducere

În zilele noastre, una dintre condițiile de bază a muncii autorităților, este accesul la o bancă de date cât mai exacte. Monitorizarea exactă a speciilor protejate și strict protejate poate facilita pentru autorități luarea deciziilor necesare în:

- proceduri pentru declararea ca specii protejate
- hotărâri
- cazuri de expertize judiciare
- planuri de urbanizare etc

Monitorizarea speciilor strict protejate, publicarea datelor exacte privind efectivele lor, sunt – până la apariția actului normativ pentru protejarea speciilor în afara zonelor protejate – între puținele și poate cele mai eficiente mijloace ale autorităților de protecție a mediului.

Monitorizarea efectivelor executate din avion, este utilizabilă în evaluarea efectivelor în zonele greu accesibile sau a locurilor de cuibărit a speciilor sensibile pentru perturbanțe. Metoda este folosibilă nu numai la monitorizarea efectivelor celor două specii amintite, dar și în cazul altor specii cu un colorit deschis, cuibăritoare în colonii răslețite (de ex. lebădă cucuiată, ciocântors etc.).

Materiale și metode

Evaluarea efectivelor le-am executat în două zone:

Hortobágy

Suprafața evaluată: toată zona, heleștee, mlaștini naturale, sau renaturate etc.

Anul evaluărilor : 1998, 1999.

Modul de evaluare : din avion, de la înălțimi de 3-400 m.

Biharugra

Suprafața evaluată: Salba de heleștee din Biharugra și Begécs, vestigiile mlaștinilor naturale

Anul evaluărilor: 1999.

Modul de evaluare: din deltaplanor cu motor, de la o înălțime de 160 m.

Perioadele evaluărilor au fost alese în funcție de evoluția cuibăritului a speciilor respective, zborurile fiind executate între mijlocul și sfârșitul lunii mai, pe timp însorit și acalmie.

Rezultatele obținute, discuții

Hortobágy:

Pe baza observațiilor făcute de pe sol, efectivele egretelor mari din Hortobágy prezintă o creștere înceată de la mijlocul anilor '80- și efectivele de 33-40 perechi în anul 1994 au ajuns la 230-250 perechi.

Efectivele lopătarilor de asemenea prezintă o creștere înceată, de la 120-130 perechi s-a mărit la 250-280 perechi (Konyhás & Kovács 1990, Konyhás & Kovács 1994 Kovács 1984a, Kovács 1984b, Kovács 1985, Kovács & Bodnár 1986, Kovács 1993).

Evaluarea efectivelor s-a executat de pe avion. În acest caz, la înălțimi de 3-400 m, stolurile care hrăneau, si-au luat zborul, până când păsările stând pe cuib au rămas pe loc. Pe baza metodei de aerofotogrametrie, cifrele pot fi exacte.

Identificarea speciilor este posibilă pe baza dispunerii cuiburilor în colonii: până când coloniile egretelor mari sunt dispersate prin stuf la întâmplare, coloniile lopătarilor se află în marginile stufărișului, în apropierea apei, în grupuri compacte. Din aceasta înălțime, recunoașterea speciilor se poate face cu ajutorul binoculului.

Efectivele evaluate din avion, în cazul egretelor mari s-a dovedit de a fi 6-700 perechi, până când în cazul lopătarului 320 perechi, depășind cifrele apreciate.

Biharugra:

Efectivele egretelor mari au fost apreciate la 21-40 perechi, respectiv 40 perechi în cazul lopătarului (Kern 1995, Vasas 1999).

Evaluarea s-a executat la o înălțime de 160 m, cu ajutorul deltaplanului cu motor, care înspăimântă păsările mai puțin, decât avionul. S-a ajuns la concluzii asemănătoare, ca și la Hortobágy, efectivele egretelor mari s-a apreciat la 120, iar a lopătarilor la 60 de perechi.

În ambele zone s-a ajuns la concluzia, că numai din avion se pot detecta coloniile mici și ascunse. Astfel pe Hortobágy a identificat o colonie de 40, iar la Biharugra una de 14 de perechi.

Prin acest procedeu se poate face evaluarea efectivelor având un colorit deschis și cuibăritoare în colonii. Metoda nu este utilizabilă în cazul sfîrcului purpuriu, a găștei de vară etc. Este de la sine înțeles, că aceasta metodă de evaluare nu se poate aplica și în cazul speciilor arboricole.

Rezumat

Putem stabili faptul, că evaluarea efectivelor în cazul speciilor cercetate de noi, s-a dovedit mai eficientă, fără ca să se fi produs tulburări semnificative păsărilor respective.

Datorită costurilor mai scăzute, pentru suprafețele mai mici propunem utiliza deltaplanul, iar în cazul teritoriilor întinse, pentru economisirea timpului se va folosi metoda evaluărilor din avion

Autorităților de protecție a naturii propunem, ca în viitor să apeleze de asemenea la evaluările efectivelor pe calea aerului.

Mulțumiri

Dorim să ne exprimăm mulțumirile noastre și pe aceasta cale, acelor organe, care ne-au sponsorizat evaluările, și anume pentru: Direcțiunea Parcului Național Körös-Maros, Direcțiunea Parcului Național Hortobágy. De asemenea, mulțumim Ministerului Aparării Naționale pentru eliberarea operativă a autorizațiilor. În sfârșit, mulțumim d.lui Rőfler János, pentru ajutorul de nepretuit privind organizarea și desfășurarea zborurilor.

Bibliografie

- Kern, R. (1995) Éves jelentés a biharugrai halastavakról. Bőbic, Gyula. 4-14 p.
- Konyhás, S. - Kovács, G. (1990) 1990-es fészkelési adatok a Hortobágyról. Madártani Tájékoztató, 1990/3-4, Budapest. 9-13 p.
- Konyhás, S. - Kovács, G. (1994) 1994-es fészkelési adatok a Hortobágyról és környékéről. Madártani Tájékoztató 1994/2, Budapest. 9-11 p.
- Kovács, G. (1984a) 1983-as fészkelési adatok a Hortobágyi Nemzeti Parkból és környékéről. Madártani Tájékoztató 1984/I, Budapest. 25-27 p.
- Kovács, G. (1984b) 1984-es fészkelési adatok a Hortobágyról és környékéről. Madártani Tájékoztató 1984/IV. Budapest. 207-210 p.
- Kovács, G. (1985) 1985-ös fészkelési adatok a Hortobágyról és környékéről. Madártani Tájékoztató 1985/II. Budapest. 34-36 p.
- Kovács, G. - Bodnár, M. (1986) 1986-os fészkelési adatok a Hortobágyról és környékéről. Madártani Tájékoztató 1986/II, Budapest. 33-37 p.
- Kovács, G. (1993) 1993-as fészkelési adatok a Hortobágyról. Madártani Tájékoztató 1993/2, Budapest. 29-31 p.
- Vasas, A. (1999) Jelentés az 1998. évi madárállomány-változásról a Biharugrai halastavakról és környékükről. Kézirat.

Authors' addresses:

Szilágyi Attila
H- 4060
Balmazújváros,
Tóth A. út 26.

Vasas András
H- 5600 Békéscsaba,
Rezeda u. 1.

Zalai Tamás
H- 3360 Heves,
Hősök u. 1/a.